

אירופה לאחר 1945: טראומה, זיכרון וקולנוע

פרוסמינר, 2006-2007
 החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית

מרצה: עופר אשכנזי

סרטים לדיון	נושאים מרכזיים	מבוא קולנוע וזהות.	מבוא קולנוע וזהות.
Europa	מהו זיכרון קולקטיבי, מה הקשר בין זיכרון וזהות, מהו התפקיד של הקולנוע במאה העשרים בבנייה של זהות ובערעור עליהן? טראומה. - R.A. Rosenstone (ed.), <i>Revisioning History: Film and the Construction of the New Past</i> , pp. 3-13. - ש. זנד, <i>הקולנוע כהיסטוריה</i> , ע"מ 13-26.	1. מבוא קולנוע וזהות.	2. מבוא קולנוע וזהות.
- Germania Anno Zero - The Third Man	שנת אפס: בנייה של זהויות לאומיות וחברתיות. אירופה לאחר מלחמת העולם השנייה: סוגיות מרכזיות: הגבולות החדשים; ההתפקדות מאידיאולוגיות לאומניות(?); התפתחויות של תפיסות זהות דוריות ומעמדיות; שאלת החלוקה הבין גושית. - ו. היצ'קוק, <i>הקרב על אירופה</i> , ע"מ 34-44, 81-112. - Sorlin P., "Children as War Victims in Post War European Cinema," in: Sivan E. & Winter J. (Eds.), <i>War and Remembrance in Twentieth Century</i> , Cambridge, 1999.	3. אירופה שנת אפס.	
Die Mörder sind unter Uns	מציאה של זהות מתוך ההריסות: התייחסות מוקדמת לשאלת האשמה: קביעת זהות בתהליך של הוצאה מן הכלל והגדרת הכלל. מה נידן לכלול בשיח הציבורי? הבדלים בין שטחי הכיבוש ויחס לכיבוש. R.R. Shandley, <i>Rubble Films: Cinema in the Shadow of the Third Reich</i> , pp. 25-46.	4. התמודדות עם העבר הקרוב (1): הצד המובס.	
- Les Bataille du Raille. - Cita Apera	זהות כהתנגדות: בחינת שאלת הזהות הצרפתית לאור המלחמה ותוצאותיה. בחינה היסטורית של בניית הזהות הלאומית האירופאית כהתנגדות לכיבוש. P. Sorlin, <i>European Cinema – European Societies, 1939-1990</i> , pp. 52-78.	5. התמודדות עם העבר הקרוב (2): המדינות המנצחות.	
Wir Wunderkinder	שנות הנס הכלכלי: מבט לאחור וביקורת תפיסות של זהות לאומית: 'אנו נערי הפלא': האופנים בהם לובשת הביקורת הממסדית צורה בשנות הנס הכלכלי. שאלת המשכיות ההיסטורית בשיח הציבורי האירופאי. - ו. היצ'קוק, <i>המלחמה על אירופה</i> , ע"מ 146-179. - T. Judt, <i>Postwar</i> , pp. 324-353.	6. שפע כלכלי על כהתגברות הטראומה?	
- Die Brücke - The Bridge on the River Kwai	המתח בין ביקורת המיליטריזם והצורך בהגדרת שייכות מתוך 'אחוות לוחמים'. [מבחן בקיאות: ו. היצ'קוק, <i>המאבק על אירופה</i> , ע"מ 34-44,	7. מוסר ולחימה:	

8. תיעוד וזיכרון : הקשר בין קולנוע תיעודי ועיצוב של זיכרון. האם קיים 'תיעוד' בכלל? האם ניתן 'לתעד' אירועים כמו הנאציזם והשואה?
- Nuit et Bruillard
- Mein Kampf
Reframing the Past (Introduction).
9. הירושימה : עלייתה של ביקורת מסוג חדש : אנטי-מלחמתית ואנטי-לאומית, המתייחסת אל מקומה של מלחמת העולם כשבר טראומטי בהיסטוריה.
- Hiroushima mon Amour
- The Damned
M.S. Roth, "Hiroshima Mon Amour: You Must Remember This," in: *Rosenstone*, pp. 91-101.
- ביקורת חברת השפע המערבית: שורשי 'מהפכת 1968'!**
10. חברה צרכנית : 'החיים הטובים' של מעמד הביניים האירופאי, תרבות ריקנות ומיצג השכחה. עלייתן של ביקורת הבורגנות ותפיסות אנטי-שווא : אמריקאיות.
- La Dolce Vita
- L'eclips
- Et Dieu Crea la Femme
- A Bout de Soufle
- U.G. Poiger, "Fear and Fascination," in: Ramet & Crnković, *Kazaaam! Splat! Ploof!*, pp. 55-67
- ו. היצ'קוק, *המלחמה על אירופה*, ע"מ 243-265.
11. פוסט-מודרניזם כתרבות פופולארית : ביקורת העולם הערכי הבורגני ביחד עם ערעור על אפשרות לבסס כל מערכת ערכית שהיא. השפעות על תפיסות של זיכרון קיבוצי ועל הבנות התפקידים של 'התרבות' בעיצוב דעותיהם ומעשיהם של בני האדם, וההשלכות של כך על ההבנה של המשטרים הפאשיסטיים באירופה.
- Il Desserto Rosso
- Blow Up
- Pierro le Fou
- L'Annee dernier a Marienbad
- Abschied von Gestern
- R. Neupert, *A History of the French New Wave Cinema*, pp. 3-26.
12. החלופה הסוציאליסטית : תפיסות חלופיות של קהילייה במזרח גרמניה.
- G. Gemünden, "Between Karl May and Karl Marx," *New German Critique*, 82, Winter 2001, pp. 25-38.
13. החומה וחרדת המלחמה הקרה : המקום של אירופה במאבק הבין-גושי, בנייה של זהות אידיאולוגית והביקורת עליה.
- ו. היצ'קוק, *הקרב על אירופה*, 213-242.
14. קץ האימפריאליזם : המלחמה באלג'יר והתגובות אליה במערב אירופה ובצרפת.
- המלחמה על אלג'יר
- י. רוברטס, "דימוי הצבא הצרפתי בקולנוע של מלחמת אלג'יריה: הסרט המהפכני 'הקרב על אלג'יריה', בתוך: *מלחמת אלג'יריה: חוויות, דימויים, עדויות*, ע"מ 183-194.
- ו. היצ'קוק, *הקרב על אירופה*, ע"מ 203-212.
- 1968: מרד הסטודנטים והשלכותיו**
15. 'הדמיון לשלטון'! מרד הסטודנטים כתנועה על-לאומית לשינוי החברה המערבית – סיבות ותוצאות.
- א. בורז', *מרד הסטודנטים: אישי התנועה אומרים את דברם*, ע"מ 21-39
- ו. היצ'קוק, *המלחמה על אירופה*, ע"מ 271-293
- T. Buchanan, *Europe's Troubled Peace*, pp. 134-140.

16. השלכות על השיח המערב גרמני
- Deuschland im Herbst
Deuschland, bleiche Mutter
Marianne und Julienne
Die Ehe der Maria Brown.
- פירוק הנרטיב הלאומי וההזדהות עם המערב הקפיטליסטי אצל בני הדור שהתבגר אל שנות השפע הכלכלי - והמלחמה הקרה – שלאחר מלחמת העולם השנייה.
- J. Suri, *Power and Protest*, pp. 172-180.
Elsaesser T., "New German Cinema and History: The Case of Alexander Kluge," in: Carter E. et al (eds.), *The German Cinema Book*, London, 2002
17. גרמניה המזרחית
- Ich war Neunzehn
Das Kanninchen bin Ich
- 1971: הפתיחות והביקורת: ניסיון ליצירת תרבות אלטרנטיבית במזרח גרמניה בשנות השבעים. ביקורת על הממשל הסוציאליסטי וניסיונות להגדרה עצמית לאור ההכרה דה-פאקטו בשתי מדינות גרמניות.
- S. Allen, *DEFA* (Introduction).
18. חזרה בשואה ביקורת וערכית
- Jakob der lügner
Hitler, ein Film.
Lilli Marlen
- הופעתם של נרטיבים אלטרנטיביים של הרייך השלישי. ביקורת על הזיכרון הקולקטיבי הגרמני וניסיונות לעצב זיכרון מסוג חדש.
- J. Herf, "The Emergence and Legacies of Divided Memory," in: *Memory and Power*, pp. 184-205
19. שנות השמונים: דטאנט נאן-שמרנות. תאצ'ריזם
- Rain of Stones
Sammy and Rosy get Laid.
- הקרב המאסף למען מדינת הרווחה ועלייתן של תפיסות שמרניות במערב אירופה – לנוכח המשבר הכלכלי, הביקורת האלימה משמאל ומאבק האיגודים. המאבק על אופי הזיכרון של העבר הטראומטי בין הממסד ומבקרו.
- ו. היציקוי, *הקרב על אירופה*, ע"מ 340-358.
20. סוף עידן הדיקטטורות.
- ספרד ופורטוגל לאחר המשטרים הדיקטטוריים: מהסתגרות להשתתפות פעילה באירופה.
21. שואה שלנו.
- Heimat
Das Boot
- מאבק על נרטיב 'גרמני' של שנות המלחמה. ההבחנה בין ה-Wehrmacht וה-SS. התפרצותו של 'מאבק ההיסטוריונים'.
- A. Kaes, *From Hitler to Heimat*, pp. 161-192.
Hansen M. et al, "Dossier on *Heimat*," *New German Critique*, 36 (Fall, 1985), pp. 4-16.
22. אירופה החדשה: מאז נפילת החומה ועד היום. נאציזם ושואה בגרמניה היום
- Harmonists
Aimeè und Jaguar
Untergang
Der Neunte Tag
Stalingrad
- הדיון הציבורי בנאציזם ובשואה בגרמניה שלאחר האיחוד.
- Koepnick L., "Reframing the Past: Heritage Cinema and the Holocaust in the 1990s," *New German Critique*, 87 (Fall, 2002), pp. 47-82.
23. מהגרים.
- The Hate
How to Live in Germany Today
Gegen die Wand
Goodbye Lennin
Go Trabi Go!
- השתלבות חברות מהגרים באירופה היום: מהגרים מארצות מוסלמיות ומהגרים ממזרח אירופה.
- J. Huysmans, "European Identity and Migration Policies," in: L.E. Cederman (ed.), *Constructing Europe's Identity*, pp. 189-211.
ו. היציקוק, *המאבק על אירופה*, ע"מ 394-408.

- Underground יותר גורלן של הרפובליקות של מזרח אירופה: מהפרטיזנים
למילושביץ'.
 - No Man's Land יוגוסלביה' .24
- ו. היצק'ו, הקרב על אירופה, ע"מ 414-437
- .25 סיכום